

Durant la guerra

Oracions com «Això va passar quan la guerra», «El van detenir quan la vaga dels tramvies», «Ens vam conèixer quan les vacances de l'any passat», «Quan la dictadura les coses anaven diferent» són considerades incorrectes, i tot i que ja han estat repetidament denunciades com a tals, apareixen encara de tant en tant en textos impresos, i ja no cal dir en el llenguatge parlat. El mot *quan* és únicament adverbi interrogatiu i conjunció temporal — *Quan vindràs? Vine quan vulguis*— i, per tant, s'ha de referir sempre a un verb i no a un substantiu, ja que hom no li confereix, tal com fa el castellà actual, al mot «cuando», valor prepositiu. Cal, per tant, refer les oracions indicades amb l'ús d'una preposició que denoti una relació temporal, normalment *durant*: *Això va passar durant la guerra, El van detenir durant la vaga dels tramvies, Ens vam conèixer durant les vacances de l'any passat, Durant la dictadura les coses anaven diferent.*

Una altra preposició molt usada en el llenguatge popular denotant una noció temporal és *per*, sense, però, el valor duratiu de *durant*, és a dir, introduint una designació nominal de temps de durada més breu. Hom hi sol recórrer

per a introduir diades assenyalades, tal com ens mostra el refranyer, *Per Nadal cada ovella a son corral*, i la fraseologia popular usada en la indicació de fets i esdeveniments de tota mena: *L'any que per Sant Miquel va baixar la riera, Per Sant Vicenç fan la festa petita, Van venir per Tots Sants*. Anàlogament, introduint el nom de les feines agrícoles del cicle anyal (sovint designades amb el verb substantivat): *per la sega, per la verema, pel batre, pel sembrar*. Les designacions dels mesos de l'any són, segurament, les de màxima durada que admeten la introducció d'aquesta preposició: *Pel juny la falç al puny, Qui no bat pel juliol...*

Hi ha, a més, dos substantius amb què es formen expressions prepositives que convenen també als casos que ens ocupen: *temps* i *època*. *Al (o en el) temps de i a (o en) l'època de*, doncs, vénen a ésser com locucions prepositives equivalents a *durant* i aptes a substituir en molts casos el «quan» indegut a què ens hem referit a l'inici d'aquest comentari. Vet aquí un parell d'exemples de l'ús d'aquestes locucions que transcrivim del Diccionari Fabra: *Al temps de la nostra joventut («temps»)*, *En l'època de la pubertat («mudar»)*.

Albert Jané